ACADEMIC RESEARCH IN EDUCATIONAL SCIENCES VOLUME 2 | ISSUE 5 | 2021
ISSN: 2181-1385
Scientific Journal Impact Factor (SJIF) 2021: 5.723
DOI: 10.24411/2181-1385-2021-00862

TARBIYACHI FAOLIYATIDA KASBIY MAHORAT VA IJODKORLIK SIFATLARI

Dilafruz Xudayberdiyevna Ziyadullayeva
Samarqand davlat universiteti magistranti

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada maktabgacha ta’lim tashkilotlari tarbiyachilarining ijodiy faoliyati va uning tuzilish mexanizmlari, asoslari tarbiyachi faoliyatida ijodkorlikning ahamiyati. Tarbiyachining kasbiy mahorati va uning ijodiy faoliyati bilan bog’liqligi ko’rsatib o’tilgan.

Kalit so’zlar: ijodkorlik, qobilyat, maktabgacha ta’lim tashkilotlari, ijodiy, faoliyat

PROFESSIONAL SKILLS AND CREATIVITY IN TEACHER'S ACTIVITY

ABSTRACT

In this article, the creative activity of educators in preschool education and its structural mechanisms, the basis of the importance of creativity in the work of educators. It is shown that the professionalism of the educator and its connection with the creative activity.

Keywords: creativity, ability, preschool, creativity, activity.

KIRISH

Hozirgi bosqichda maktabgacha ta'lim tashkilotlari yetuk shaxslarni tarbiyalash va barkamol avlodni yetishtirishda muhim ahamiyatga ega bo’g’in sanaladi. Maktabgacha ta’lim tashkilotlari ma'naviy ishlab chiqarish sohasi bo'lib, uning mahsuli nafaqat yangi bilimlarni, yangi maqsadlarni, yangi qadriyatlarni va shaxsiy ma'nolarni egallash, balki o'qituvchining muhim kuchlarini ochib berish va rivojlantirishdir, uning intellektual, axloqiy va ijodiy salohiyatini ko’rsatib berishdan iborat. Ijodiy salohiyat - bu shaxsning o'zini o'zi anglashga yo'nalishini, tayyorligini va qobiliyatini belgilaydigan ijodiy faoliyatning zaruriy sharti va natijasi bo'lgan shaxsning dinamik, integrallangan xususiyati sanaladi

ISSN: 2181-1385
Scientific Journal Impact Factor (SJIF) 2021: 5.723
DOI: 10.24411/2181-1385-2021-00862

Zamonaviy ilm-fan asosida insonning mavjudot sifatida tushunchasi yotadi. Insonning dunyoning transformatori, yangi munosabatlarni yaratuvchisi va o'zi sifatida mohiyati aynan ijodiy faoliyatda namoyon bo'ladi. Ijodkorlik elementlari insonning har qanday faoliyatida mavjud bo'lganligi sababli, odamlarning ijodkorligi nima uchun juda xilma-xil va ko'p qirrali ekanligini va nima uchun, ijodiy muammo qayerda paydo bo'lishidan va kim tomonidan hal qilinishidan qat'iy nazar - olim yoki o'qituvchining turli faoliyatlarida namoyon bo'ladi. Ijodiy faoliyatning universal namoyon bo'lishi haqidagi fikrlar ko'plab tadqiqotchilarning asarlarida mavjud.

METODOLOGIYA

L.S.Vigotskiyning fikriga ko'ra, "atrofimizdagi kundalik hayotda ijod mavjudlikning zaruriy shartidir" Lerner ijodkorlikni sifat jihatidan yangi va o'ziga xos narsalarni yaratadigan faoliyat sifatida belgilab, ijodkorlikka o'qitish erishib bo'lmaydigan muammolar echimini mustaqil izlash vositasini yaratishini va o'z-o'zini rivojlantirish va o'z-o'zini tarbiyalashni rag'batlantirish ekanligini ko'rsatadi.

L.M.Popov ijodkorlikning boshlanishini tirik materiyaning aks ettirish qobiliyatidan ko'radi. Inson ko'p o'lchovli, ko'p ob'ektli dunyo va uning ichki dunyosini aks ettirish va o'zaro aks ettirish jarayonida mustaqil ravishda faol ishtirok etadi. Faylasuf S.S. Goldentricht, ijodning mohiyati insonga dushmanlik qiladigan faoliyat bilan mos kelmaydi. U ijodkorlikni inson faoliyatining o'ziga xos turi sifatida tahlil qilishda u "progressivlik" belgisiga e'tibor qaratadi va "ijodiy harakatning mohiyati bu yaratilish, inson va jamiyat rivojiga hissa qo'shadigan yangi progressivning tug'ilishi" ekanligini ta'kidlaydi. Haqiqiy ijod inson shaxsiyatining rivojlanishiga, insoniyat madaniyati rivojiga olib kelishi shart.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Maktabgacha ta'lim muassasasi ma'muriyatining vazifalaridan biri qulay axloqiy-psixologik iqlim, ijodiy o'zaro hamkorlik va hamkorlik muhitini yaratishdir. Tarbiyachilarning ijodiy mehnat jamoasi bolalar bilan yuqori darajadagi o'quv ishlarini, ijodiy shaxsni shakllantirishni ta'minlashga qodir. A.S. Makarenko ijodiy ish olib boruvchi yaxshi muvofiqlashtirilgan pedagogik jamoaga alohida ahamiyat berib, bunday jamoada hatto tajribasiz o'qituvchi ham ko'p yutuqlarga erishishi mumkinligini ta'kidladi va agar o'qituvchilar yaxlit ijodiy jamoaga birlashtirilmasa, hatto tajribali va ijodkor o'qituvchi ham ishda yuqori natijalarga erisha olmasligi mumkinligini aytib o'tadi.

ISSN: 2181-1385
Scientific Journal Impact Factor (SJIF) 2021: 5.723
DOI: 10.24411/2181-1385-2021-00862

Jamoada ijodiy muhit yaratish har bir tarbiyachining individual xususiyatlari, imkoniyatlari va qobiliyatlarini yaxshi bilishni talab qiladi.

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, tarbiyachining ijodiy qobiliyatini rivojlantirishda asosiy rolni uning kasbiy faoliyati va o'zini takomillashtirish istagi egallaydi. Qobiliyatlarning rivojlanishi har bir tarbiyachichi egallashi kerak bo'lgan pedagogik mahorat va qobiliyatlarga bevosita bog'liqdir.

Ma'lumki, aslida pedagogik faoliyat tabiatan ijodiy xususiyatga ega. Tarbiyachi faoliyatida kasbiy mahorat va ijodkorlik o'rtasidagi bog'liqlik qanday? Ehtimol, bu tushunchalar umuman sinonimdir? Ijodkorlik odatda jarayon sifatida tavsiflanadi, uning natijasi yangi moddiy yoki ma'naviy qadriyatlarni yaratishdir. Yangilik mezoni ob'ektiv tarkibga (ma'lum bir bilim sohasi uchun yangi) va sub'ektivlikga (shaxs uchun yangi - faoliyat sub'ektiga) ega bo'lishi mumkin. Agar fikrlash jarayonida ijod ustunlik qilsa, u holda u o'zini tasavvur sifatida namoyon qiladi (K.K.Platonov). Tarbiyachining kasbiy mahorati ijodkorlik bilan chambarchas bog'liqdir. Biroq, bu tushunchalar sinonim emas: kasbiy vakolatli harakatlar tarbiyachining ining ijodkorligi natijasi bo'lishi shart emas.

O'qitishda ijodkorlik ko'pincha barcha kasalliklarga qarshi davo sifatida, reproduktiv (reproduktiv) faoliyat uchun joy qoldirmaydigan dominant sifatida qaraladi. Reproduktiv faoliyat, qoida tariqasida, faqat tan olinadi istalmagan, ammo ijodkorlikka o'tish. Pedagogik faoliyatda reproduktivlikning ko'p darajali tuzilishga ega ekanligi haqiqatan ham kam baholanadi: bilimlarni noaniq qayta aytib berishdan tortib, ko'plab tashqi omillarni hisobga olgan holda materialni moslashtirish qobiliyatigacha. Reproduktivlik - bu o'zgaruvchan sharoitlarda o'zlarining pedagogik faoliyatini tiklash qobiliyatini va anglatadi. Pedagogik ishning ustasi - bu psixologik-pedagogik va dolzarb mavzudagi yuqori malakali mutaxassis bo'lib, u kasbiy bilim, ko'nikma va malakalarni yuqori darajada qayta ishlab chiqarishga qodir shaxsdir.

Tarbiyachining kasbiy mahorat darajasi uning malakasiga (pedagogik, ijtimoiy-psixologik, differentsial-psixologik), shuningdek, kasbiy va pedagogik fikrlashning rivojlanish darajasiga bog'liq. Pedagogik ijodkorlik yuqori kasbiy va pedagogik kompetensiyaga asoslangan bo'lsa samarali bo'ladi. Afsuski, ko'p hollarda bu kompetentsiya mavjud emas, bu didaktogen omillarga olib keladi. Haqiqiy pedagogik ijodkorlik yangilikning sub'ektiv emas, ob'ektiv mezoniga, ijodiy faoliyat natijalariga mos keladi. Pedagogik ijodkorlikni tushunishda, agar kimdir ob'ektiv mezonga rioya qilsa, bu mezonga o'n minglab tarbiyachilardan faqat bir nechtasi javob beradi degan fikr paydo bo'lishi mumkin. Ammo bu noto'g'ri. Ushbu keng tarqalgan xato natijani

ISSN: 2181-1385
Scientific Journal Impact Factor (SJIF) 2021: 5.723
DOI: 10.24411/2181-1385-2021-00862

noto'g'ri tushunishga asoslangan. Darhaqiqat, o'qitish yoki tarbiyalashning ob'ektiv yangi texnologiyalarini yaratadigan tarbiyachilar juda kam. Ammo allaqachon yaratilgan taniqli usul va metodlarni birlashtirgan har qanday dars, amaliy mashg'ulot ma'lum darajada ijodkorlik natijasidir. Buni ma'lum elementlardan yangi tizimni yaratish allaqachon ijodkorlikning namoyon bo'lishi bilan tasdiqlaydi. Har bir mashg'ulotni qurish va o'tkazish ijodkorlikni talab qiladi. Har qanday dars nafaqat uni amalga oshirishning ma'lum sxemalarini, balki har doim guruhning va alohida bolalarning turli xil ijtimoiy-psixologik holatini, shuningdek har bir insonning o'ziga xos xususiyatlarini o'z ichiga oladi. Xulosa qilib aytganda, biz nafaqat yangi uslub va yondashuvlarni yaratadiganlar pedagogik ijodning ob'ektiv mezoniga javob berishini isbotlovchi yana bir dalilni keltiramiz. Ta'lim natijalarining ikki turi mavjud. Ulardan biri faoliyatning funktsional mahsulotlariga (mashg'ulot, usul, texnika) tegishli. Boshqasi (va asosiysi) faoliyatning psixologik mahsulotlarini (bolalar shaxsidagi psixik neoplazmalar) nazarda tutadi. Boshqacha qilib aytganda, pedagogik faoliyatning asosiy va yakuniy natijasi - bu bolaning o'zi, uning shaxsiyati, qobiliyatlari va malakasini rivojlantirishdir. Har bir o'quvchi shaxs sifatida ob'ektiv ravishda noyob bo'lganligi sababli, samarali pedagogik faoliyat eng qat'iy mezonga muvofiq ijodiylikdir.

Ijodiy salohiyatni rivojlantirish masalasi inson psixologiyasi bilan chambarchas bog'liq jarayon sanaladi.

XULOSA

Maktabgacha ta’lim tashkilotlarida tarbiyachilarining kasbiy faoliyati va uning ijodkorlikgi muhim ahamiyatga ega. Har bir tarbiyachi o’zining ijodiy fikrlashi va faoliyati oraqali bolalarning rivojlanishiga ma’lum darajada o’z hissasini qo’shadi. Shunday qilib ijodkorlik tarbiyachining muhim sifatlaridan biridir. Har bir darsga kirishdan oldin tarbiyachi ma’lum darajada ijodiy izlanishlar olib borishi uning kasbiy faoliyatini muvaffaqiyatini ta’minlab beradi.

REFERENCES

1.Muslimov N.A.,Usmonboyev M.H.,Sayfurov D.M.,Turayev A.B.,Pedagogik kompetantlik va kreativlik asoslari T:.2015
2.Davlatshen M.G. Umumiy psixologiya T-2002